

SVENSKA BASKETBOLLFÖRBUNDET

Utbildning 2.0

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1 Utbildning 2.0 bakgrund och syfte	3
Syfte	3
Revidering av utbildningsmodell – 2015	3
Översikt Utbildning 2.0	4
Uppdelning tränar- resp. domarutbildning	4
Uppdelning av tränarutbildning i Utveckling resp. Elit	5
2 Innehåll tränarutbildningen	8
Ämnesområden i Utbildning 2.0: Bas till Nivå 4	8
3 Spelarutvecklingsplan 2.0	9
4 Förändring av utbildarrollen	10
5 SISU idrottsutbildarna	12
6 Validering av äldre utbildningar	13
7 Övergång till Utbildning 2.0	15
Tränare	15
Domare	15
Funktionär och Statistik	15
8 Administration	16

1 Utbildning 2.0 bakgrund och syfte

Syfte

Detta dokument beskriver den nya utbildningsmodellen som utvecklats inom projektet Utbildning 2.0 och hur den kom till. Den övergripande utgångspunkten är att utifrån modern forskning och omvärldsbevakning uppdatera vad vi bör lära ut, hur vi lär ut och följer upp resultatet. Utbildning 2.0 vill också säkerställa att vi använder utbildningsformer som tar hänsyn till samhällsförändringen, regionala olikheter och förutsättningar och som kan hålla över tid.

Revidering av utbildningsmodell – 2015

Nuvarande utbildningsmodell har funnits sedan 2005 och sedan dess har omvärlden och kraven förändrats, nya forskningsrapporter har presenterats och basketsporten har utvecklats. SBBF beslutade 2015 revidera och utveckla svensk baskets ledarutbildning. Styrgrupp tillsattes och styrdirektiv togs fram.

Övergripande mål för Utbildning 2.0:

- Öka tillgängligheten
- Öka transparensen
- Höja kvalitén
- Ta hänsyn till samhällsförändringarna
- Bygga på evidensbaserad forskning
- Bidra till effektivare administration och genomförbarhet.
- Bygga på en god ekonomi.
- Anpassa form och metod till de digitala verktyg som finns tillgängliga.

Konkretiserade styrdirektiv Utbildning 2.0

- Föreläsningar i större utsträckning som film, tillgänglig digitalt.
- Material för inläsning i högre utsträckning tillgängligt digitalt.
- Fler timmar, effektivare och bättre utnyttjad kontaktid individuellt och i grupp.
- Mer tid för praktik vid kontaktid, feedback, reflektion och dialoger = bättre lärande.
- Mindre men fler examinationer, både digitalt och praktiskt, på alla nivåer.
- Mer individuell digital feedback.

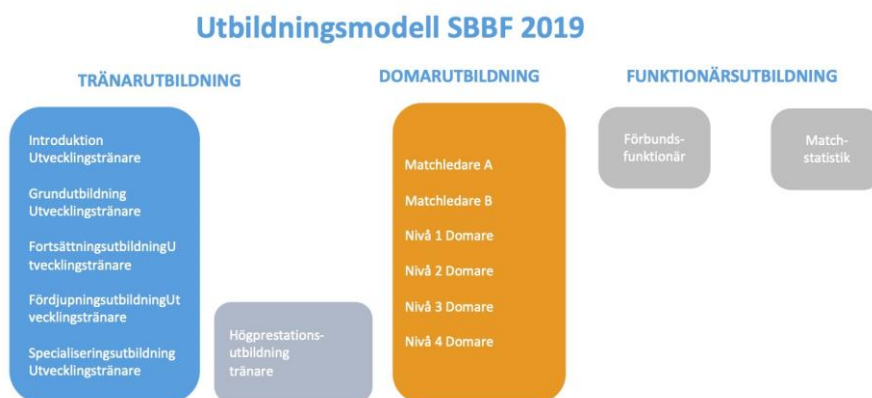
Utvecklade lärandeformer jämfört med tidigare modell

- Digital distansundervisning (PDF, film, litteratur, uppgifter).
- Digital kontaktundervisning (feedback, Skype, mail, bedömning).
- Egna arbeten (inlämningsuppgifter, examinationer med feedback).

- Kontakttid fysiskt – golvet, reflektion, grupp, PBL (problembaserad lärandemetodik).
- Kontakttid egen – kollegialt lärande – (besöka/besökas av andra ledare).
- Matcher/träningar/annan idrott plus SISU utbildningar.

Översikt Utbildning 2.0

Projektgruppen har under 2016 tagit fram ett förslag på hur en ny utbildningsmodell borde utformas. Detta har genomarbetats av både utbildningsutskottet, domarkommittén, workshops med kansli och extern arbetsgrupp samt SISU idrottsutbildarna som under 2017 utmynnat i följande version (där en justering av namngivningen på för utvecklingstränarutbildningarna ändrats hösten 2019).

Modellen är uppdelad i separata utbildningsgrenar för *Utvecklingstränare* (barn- och ungdomstränare), *Domarutbildning* och *Högprestations-/elitutbildning tränare*.

Funktionärsutbildning samt *Statistik* kommer precis som tidigare vara separerade utbildningar men är reviderade i förhållande till styrdirektiven och nya lärandeformer.

Uppdelning tränar- resp. domarutbildning

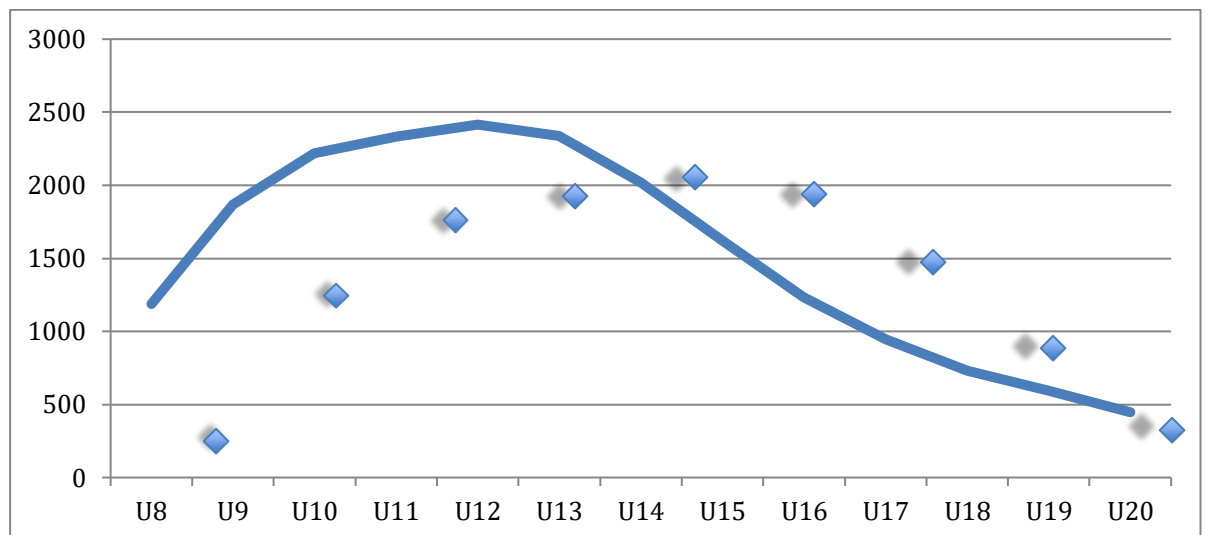
Tränar- och domarutbildning kommer i och med detta att vara separata utbildningsgrenar.

Detta efter omvärlds- och nulägesanalys där följande framkommit:

- Inga andra basketländer har integrerad tränar-/domarutbildning.
- Tidigare modell skapar problem med validering av tränare och domare. Alla valideringar på vilken nivå som helst i den nuvarande utbildningsform ger automatiskt behörighet att både döma och träna lag vilket skapar problem om man t.ex. endast fått tränarutbildningen.
- Ingen av de stora lagidrotterna i Sverige har integrerad utbildning.
- Andra svenska lagidrotter börjar sin domarutbildning vid 11-13 års ålder. Man får då döma yngre åldersgrupper.

- Rekrytering av basketspelare i Sverige startar numera mycket tidigare än när gamla modellen infördes. På 1980/1990-talet började man spela basket i Åk 5–6, idag långt tidigare. Puckeln *Åldersgrupp med flest spelare* har flyttat sig nedåt. Eftersom tränarutbildning enligt RF-direktiv kan startas först när man är 15 år, hämmar det rekrytering av domare som skulle kunna utbildas och fångas upp långt tidigare än idag. Idag dömer en del 13/14-åringar EB, men utan någon sorts utbildning.

Nedan visas ett diagram över SBBF:s licensierade spelare/ledare (medelvärde på antal) säsongerna 11/12 – 16/17 som visar att "puckeln" idag är på U12 och sedan sjunker antalet basketaktiva fram till U15 när vi först kan fånga upp dem i annat än basketspelande i nuvarande utbildningsmodell.

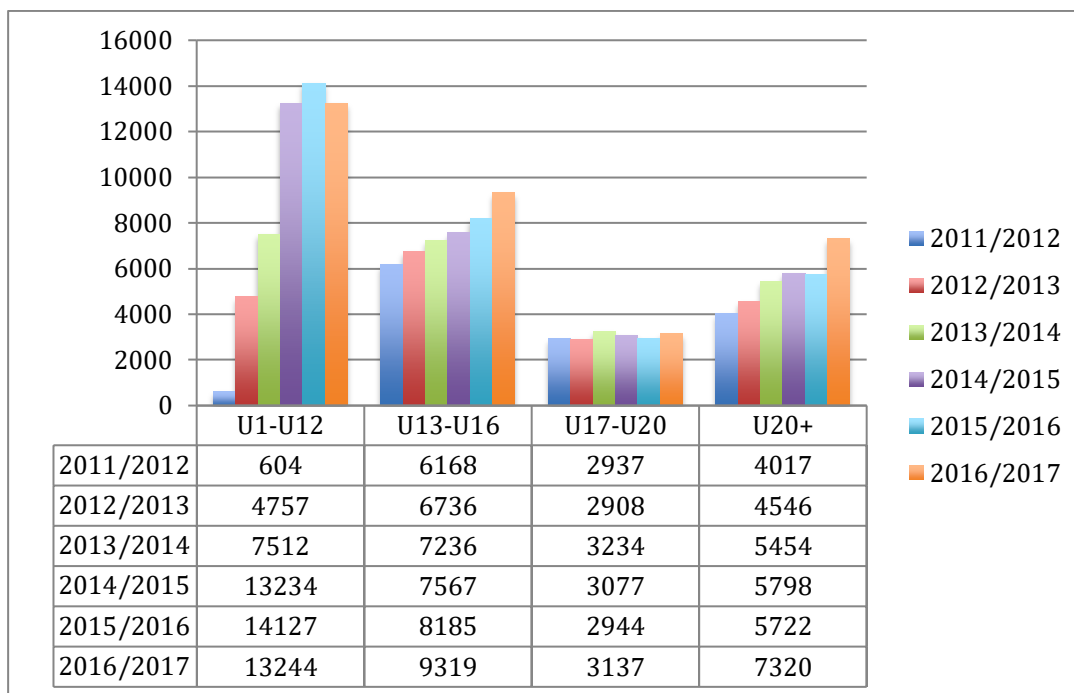
Uppdelning av tränarutbildning i utveckling resp. högprestation/elit

Tidigare modell byggde på att man gick från nybörjartränare till att elittränare i 5 steg.

- Grundkurs t.o.m. Steg 2 har fokus på barn- och ungdomsträning, Steg 3 och 4 på elitbasket och elitbasketträning.
- Utvärderingar från nuvarande modells kurser och omvärldskrav och forskning (RF/SISU/skola) har visat på ett ökat behov av fördjupning kring utbildning kring barn- och ungdomsträning.
- Dagens modell är för komprimerad och har för få timmar för fördjupat innehåll i flertalet ämnesområden, vilket framkommit från utvärderingar med utbildare och BDF.
- Dagens modell byggdes med utgångspunkt att våra tränare blev tränare i tidig ålder.
- Idag utbildas fler föräldrar som vill träna sina egna barn. Detsamma gäller även tidigare ledare som vill komma tillbaka som tränare efter uppehåll från basket i några år.

Nedan visas fördelningsförändring för svensk basket de senaste sex säsongerna i diagramform.

Antalet unika spelare/ledare

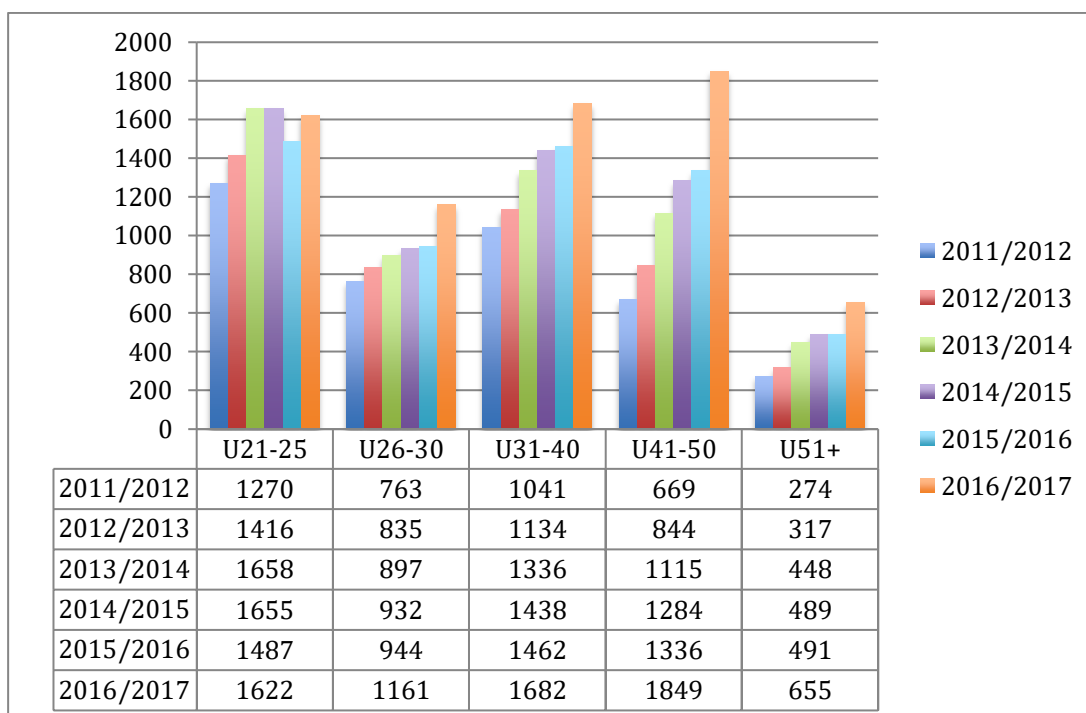

Diagrammet visar antalet unika spelare och ledare som registrerats med licens i ett lag (U13 – seniorer) samt Easy Basket registreringar (U12 och yngre). Mätningen för 2016-2017 är gjord i mars 2017.

Förklaring och hypotes: I licenserna kan man inte utläsa om en individ är endast spelare eller endast ledare.

Utvecklingen över de senaste sex säsongerna tyder ändå på en markant ökning av licensierade spelare i åldrarna upp till U16. Man kan anta att det i denna grupp inte kan vara många som är ledare eftersom den utbildningsmodell som vi har idag har en åldersgräns på 15 år. I U17-20 är antalet spelare relativt oförändrat sedan 2011. Den markanta ökningen i U20+-kategorin har sin stora förklaring i det ökade ledarbehovet på U16 och yngre – se nedan diagram för uppdelade ålderskategorier för de äldre.

Åldersfördelning bland licensierade U20+ säsongerna 11/12 – 16/17

Förklaring och hypotes: Störst markant förändring i åldersspannen där individerna med största sannolikhet ej spelar själva = ledare.

De behov man har när man är elittränare idag, (med elit i detta avseende menar vi SBL Dam/Herr och Superettan herr) är helt andra än de behov man har om man är utvecklingstränare för barn och ungdomar. Därför skiljer vi utbildningarna för barn- och ungdomstränare från elittränarutbildningen. Den nya högprestations-/elittränarutbildningen kommer genomföras som en enhetlig kurs och inte som tidigare i två steg.

De nya utbildningarna innehåller ett förbättrat och fördjupat innehåll, byggt på aktuell forskning och modern teknik, t.ex. videoanalys med utveckling i fokus. Här ger vi möjlighet till fördjupning även på barn- och ungdomsnivå som tränare. Dagens modell ger inte tid för mycket reflektion, dialoger eller eftertanke. Att få tid att reflektera och repetera är en mycket viktig faktor för lärande och enligt forskning så tappar vi upp till 75% av ett innehåll efter 24 timmar om vi inte har reflekterat över eller repeterat det vi lärt oss.

2 Innehåll tränarutbildningen

Ämnesområden i Utbildning 2.0: Introduktion till Specialisering

Vi vill anpassa oss till omvärlden och hur man, främst i Europa, bygger upp tränarutbildning och ramverk kring den. Inom EU finns det ett gemensamt framtaget ramverk för hur man ska bygga upp formell och informell utbildning. EU vill att det ska bli lättare att jämföra utbildningsdiplom och kvalifikationer inom EU. Därför anpassar vi oss till EU:s modell EQF (European Qualification Framework) och våra utbildningar valideras till en EQF nivå som anges i utbildningsdiplomet. Det innebär att tränare som vill vidareutbilda sig i Europa, genom att uppvisa ett diplom förhoppningsvis inte behöver läsa samma ämnen och nivå en gång till.

Utbildning 2.0 är även anpassat till en europeisk modell för hur man ska bygga upp tränarutbildningar, kallad AEHESIS (Aligning European Higher Education in Sports Science). Detta har medfört att antalet ämnesområden har ökat och att deltagarna får ett djupare innehåll. Nya egna ämnesområden är Management, Idrottsfilosofi och Administration. När tränar- och domarutbildning går skilda vägar, får ämnet regelkunskap en ny inriktning, enbart för tränare.

Anpassning till modellerna gör även att vi måste ändra begrepp och synsätt på hur vi sätter utbildningsmål. Ett exempel på detta är att vi i Utbildning 2.0 utgår ifrån vad en nivåddeltagare ska få för kunskaper, färdigheter och slutgiltig kompetens efter avslutad nivå, istället för tidigare *mål* med kurs. Detta gör att det nya begreppet *Läranderesultat* införs istället för mål.

Ämnesområden

- Basket
- Regelkunskap
- Ledarskap
- Idrottsfysiologi
- Idrottspsykologi
- Nutrition
- Idrottsmedicin
- Management
- Filosofi
- Didaktik
- Administration

3 Nytt ramverk för spelarutveckling

Basketen utvecklas och förändras ständigt. Forskningsrapporter inom de flesta ämnesområden presenteras fortlöpande, t.ex. fysiologi och basket. Detta gör att vi fortlöpande måste revidera och utveckla den svenska spelarutvecklingsplanen, *SUP*. Under hösten 2019 lanseras ett nytt "Ramverk för spelarutveckling" som bygger på SBBF:s och Svensk Idrotts gemensamma värdegrund. Ramverket för spelarutveckling är "hjärtat" i satsningen "Basketresan", en utvecklingsmodell för svensk basket utifrån ett holistiskt perspektiv med den basketspelande individen i centrum.

Även FIBA har reviderat och skapat nya utbildningsmaterial, som är helt digitaliserade. FIBA:s nya material ersätter "Basketball for young players" som även har varit svensk baskets huvudlitteratur i nuvarande system (BSUP). "Ramverk för spelarutveckling" har för avsikt att implementera hela eller delar av detta samt även titta på andra länders basketutvecklingsprogram. Vi följer även de bästa basketländerna i Europa samt andra idrotters utveckling.

4 Förändring av utbildarrollen

De nya utbildningsformerna är anpassade till dagens samhälle och utnyttjar i större utsträckning de digitala möjligheter som finns. I många kurser kommer utbildningarna mer att likna distansutbildningar. Detta innebär att nya behov uppstår och nya krav ställs, vilket kommer att påverka och förändra utbildarrollen.

Varje nivå har en maximal tidsram på två säsonger innan den måste vara slutförd. Inom denna tidsram kan en deltagare i stor utsträckning själv bestämma utbildningstempo, och i de flesta ämnen själv bestämma när man vill bli examinerad.

Deltagaren kan i större utsträckning förbereda sig inför en fysisk träff genom att på distans se filmade lektioner och föreläsningar. Utbildaren kan därmed, när man träffas, ägna tiden åt annat än att föreläsa. Träffarna kommer att i större utsträckning ägnas åt praktik, diskussion, reflektion och inspiration. Utbildaren blir i större utsträckning en handledare, processledare och diskussionsledare.

Tiden på golvet kommer att kunna utnyttjas effektivare om man som deltagare kan komma förberedd och veta vad som krävs. Utbildaren kommer vid dessa tillfällen kunna ägna mer tid åt formativ feedback.

Grupparbeten, uppgifter samt examinationer kommer i största möjliga mån ske digitalt.

Auskultation (besöka/besökas) mellan tränare samt projektarbeten kommer att införas. Besöken har till syfte att skapa kollegialt lärande samt skapa en bättre feedback-kultur och utvecklande samtal tränare emellan med fortsatt träning i samtalsmetodik.

Nivåledare har möjlighet att följa varje individs utbildningsgång digitalt och var de befinner sig inom nivån.

Sammanfattning förändrad utbildarroll:

- Ej föreläsare, mer handledare/processledare/samtalsledare.
- Jobbar med formativ bedömning (mer direkt feedback).
- Jobbar med problembaserat lärande, PBL.
- Ger mer digital feedback individuellt men även på golvet.
- Kan bli handledare eller "på golvet-utbildare" eller båda delar.

Fokus för den nya utbildarrollen

- Att verka inom ramen för Svensk Idrott och SBBF:s värdegrund.
- Att verka för svensk baskets utveckling.
- Att bidra till att motivera baskettränare/domare att verka över tid inom svensk basket.
- Att bidra till det utvecklande samtalet på våra utbildningar och i dess förlängning inom svensk basket.
- Att vara en förebild för in försäljning av basketsporten inom svensk idrott.

5 SISU idrottsutbildarna

RF/SISU idrottsutbildarna är inne i samma omstrukturering och utveckling som SBBF där man nu gör om tidigare *Plattformen-GTU 2* till nya och till stor del digitaliserade utbildningar. Eftersom RF/SISU har såväl interna experter som koppling till ett antal lärosäten och forskningscentrum ser vi stora vinster kvalitets- och resursmässigt i att använda oss av deras kompetens och material inom idrottsövergripande områden så som ledarskap, fysiologi, idrottsmedicin, nutrition och idrottspsykologi. Vi har därför valt att inkludera SISU:s nya tränarutbildningar som en del i våra utbildningar.

6 Validering av äldre utbildningar

Alla som har gått Grundkurs – Steg 4 behåller sina behörigheter – ingen validering sker.

Alla som har en gammal utbildning och vill vidareutbilda sig i Utbildning 2.0 kommer på sikt att få göra ett valideringstest på innehållet i den nivå under den nivå man vill gå.

Exempel 1: vill man gå Nivå 3 och tidigare har gått Steg 2, måste man först klara ett valideringstest för Nivå 2.

OBS! Innehållet i de nya utbildningarna Fördjupning Utvecklingstränare och Specialisering Utvecklingstränare är inte likvärdigt med gamla utbildningarna Steg 3 Tränare och Steg 4 Tränare. Tidigare Steg 3 och Steg 4 hade inriktning mot Elitbasket medan nya Fördjupning och Specialisering är just fördjupning inom området barn- och ungdomsträning. Det innebär alltså att nuvarande Steg 3- och Steg 4-utbildade tränare som vill gå Fördjupning och Specialisering Utveckling efter godkänt valideringstest mestadels kommer att möta nytt kursinnehåll.

Har man läst idrottsvetenskap, idrottsläroutbildning kan man också valideras på delar eller hela innehåll. Som validerad får man reda på:

- Vilka nivåer och i vilka ämnen och moment man är godkänd på och vilka man behöver läsa.
- Vilken EQF-nivå man ligger på (3–6).
- Vilken AEHESIS-nivå man ligger på (1–3).
- Vilken behörighetsnivå man har för att få coacha.

Jämförelse gammalt system med Utbildning 2.0

Tränare		Domare	
Utbildning 2.0	Steg-utbildning	Utbildning 2.0	Steg-utbildning
		Matchledare A	Finns ej
Introduktion Utv.tränare	Grundkurs	Matchledare B	Grundkurs
Grundutbildning Utv.tränare	Steg 1	Nivå 1 Domare	Steg 1
Fortsättning Utv.tränare	Steg 2	Nivå 2 Domare	Steg 2 Domare
Fördjupning Utv.tränare	Finns ej	Nivå 3 Domare	Steg 3 Domare

Specialisering Utv.tränare	Finns ej	Nivå 4 Domare	Steg 4 Domare
Elittränare	Steg 3 – Steg 4		

7 Övergång till Utbildning 2.0

Under våren 2018 hölls de första utbildarutbildningarna för nya utbildare i Utbildning 2.0 för *Introduktion* och *Grundutbildning Utvecklingstränare, Matchledare A* och *Matchledare B* samt *Nivå 1 Domare*. Utbildningarna har sedan lanserats och introducerats successivt.

Tränare

De första pilotutbildningarna Intro samt Grund genomfördes i vissa utvalda distrikt under perioden april – september 2018. Fortsättningsutbildning Utvecklingstränare lanserades i oktober 2019 och övriga nivåer är avsett att implementeras fullt ut under 2020.

SBBF:s tidigare Steg 3 och 4 fasades ut under 2018 ut till förmån av nya Nivå 3-4 samt nya högprestations-/elitutbildningen vilka är planerade att lanseras under 2020.

Domare

Pilot för Matchledare A genomfördes i augusti 2018 medan Matchledare B introducerades i december 2018. Nivå 1 Domare ska lanseras i augusti 2019. För att undvika ett glapp på domarsidan och tappa takten i domarrekrutering har Steg 1 och Steg 2 domare genomförts i det tidigare formatet under tiden de nya utbildningarna har utvecklats. Nivå 2 Domare lanseras under december 2019. Steg 3-4 genomförs enligt nuvarande modell fram tills annat besked kommer.

Funktionär och Statistik

Funktionärs- och Statistikutbildningarna har reviderats utifrån styrdirektiven och lanserats under hösten 2019.

8 Administration

Grundläggande är med Utbildning 2.0 kommer en stor del av administrationen att centraliseras. Målet är att:

- utbildning ska fungera på ett mer likvärdigt sätt i alla föreningar/distrikt
- utbildningarna får samma innehåll i hela Sverige.
- att ett nationellt ledarregister förs och uppdateras.
- att utbildningsinformation genom endast ett kommunikationsled når de som är i behov av den.

SBBF kommer att tillsätta alla utbildare.

BDF och föreningar kommer även fortsättningsvis vara viktiga vid det praktiska genomförandet med informationsspridning och lokalkännedom för utbildningslogistiken.